

שנה"ל 2018 - 2019
תקופת לימוד 4: מאי 2019 – יולי 2019

מספר הקורס: 4518

שם הקורס: צמיחתו ומיסודו של האלכ"ר

שם המרצה: ד"ר אליאס זיידאן Elias Zeidan

שעות קבלה: יום ג' (08:00 – 09:00 ובתיאום מראש)

דואר אלקטרוני: eliaszeidanr@gmail.com

מטרות הקורס: הקורס יעזור לתלמידים/ות להעמיק את הבנתם/ן ולרכוש ידע וכלים תיאורטיים ויישומיים בנושאים הבאים:

1. המניעים של אזרחים להתארגן ולהקים אלכ"ר.
2. תפקיד המנהיגות בהקמה, פיתוח והובלת האלכ"ר.
3. תפקידי האלכ"ר בחברה.
4. מעגל החיים של האלכ"ר: שלבים אופייניים בהתפתחות האלכ"ר והשפעתם על סביבתו הפנימית ועל יחסיו עם סביבתו החיצונית.
5. סוגיות בתהליך ההתפתחות וההתחדשות של האלכ"ר.
6. חלוקת תחומי אחריות וסמכות בין הוועד המנהל והמנכ"ל.
7. סוגיות בניהול המשאב האנושי באלכ"ר.
8. תכנון אסטרטגי באלכ"ר.

האופי המתודולוגי של הקורס:

אופן הוראת הקורס מתבסס על ההנחה שמעורבותם/ן של הסטודנטים/יות והנאתם/ן מתהליך הלמידה, מגבירים את ההנעה ללמוד ולהפנים את הנלמד. על כן בקורס זה נשלב מספר דרכים וטכניקות בהוראה, כולל הרצאות, דיונים במליאה, עבודה בקבוצות קטנות, ניתוח מקרים, מרצים/ות אורחים/ות ושימוש בעזרי הוראה שונים. הידע והניסיון שיביאו איתם/ן התלמידים/ות לקורס יהוו נדבך חשוב בתהליך הלמידה.

דרישות הקורס:

1. נוכחות חובה בכל השיעורים ובכפוף למדיניות הפקולטה.
2. קריאת חומר ביבליוגרפי על פי דרישה והפגנת הבנה וביקורתיות כלפיו.
3. השתתפות פעילה ותרומה איכותית לתהליך הלמידה בכיתה.
4. עבודה סופית: בעבודה תתחלקו לצוותים של 3-4 סטודנטים. את החלק הראשון של העבודה תכתבו ביחד כצוות (50% מציון העבודה), ואת החלק השני יתבקש כל סטודנט לכתוב באופן אינדיבידואלי (50% מציון העבודה).

הרכב הציון הסופי: הרכב הציון יתבסס על דרישות הקורס שהוצגו לעיל:

1. הסעיפים 1 – 3 יזכו ב- 15% מהציון הסופי.
2. סעיף 4 יזכה ב- 85% מהציון הסופי.

רשימת ספרים, מאמרים ופרסומים אחרים:

- Brosan, D., and Levin, M. (2017). Strategic planning in the nonprofit world. *OD Practitioner*, 49 (4), 67-69.
- Bryson, J. (2015). Strategic planning for public and nonprofit organizations. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, (2nd edition), 23, 515 – 521.
- Khan, S. (1991). *Organizing A Guide for Grassroots Leaders*. Revised Edition, National Association of Social Workers Press. (Ch. 1, pp. 5-20)
- Santora, J., and Bozer, G. (2015). How nonprofit organizations can insure stability and sustainability through succession planning: make HR a strategic partner in the process. *Strategic HR Review*, 14 (6).
- Sharken S.J., and Donovan, T. (2003). *The 5 Life Stages of Nonprofit Organizations: Where You Are, Where You're Going, and What to Expect When You Get There*. Amherst H. Wilder Foundation. (Ch. 1, pp. 5-36).
- Stevens, S. K. (2002). *Nonprofit Lifecycles: Stage-Based Wisdom for Nonprofit Capacity*. 2nd edition. (Ch. 6).
- אוליבר-לומרמן, ע., זילבר, ת., ודה שליט, א. (2013). מנהיגים חברתיים בישראל. ירושלים: י"ל מאגנס. (פרק המבוא - עמ' 1-11 ופרק הסיכום עמ' 278-294).
- אייניס, ג., דרורי, ר., ולסטר לוי, מ. (2012). המדריך למנהיגות מתנדבת: דרכי פעולה להנהגת ארגוני החברה האזרחית בישראל. המרכז למנהיגות מתנדבת ע"ש פני וסטיבן ויינברג בישראל.

- גדרון, ב., לימור, נ., וזיכלינסקי, א. (2015). ממגזר שלישי למגזר אזרחי: לשאלת הזהות הקולקטיבית של ארגוני המגזר האזרחי – נייר עמדה. מכון ון ליר בירושלים. (עמ' 7-20).
- יקוביץ, א. (2006). הנהלות ציבוריות בארגוני התנדבות: את מי הן מייצגות וכיצד הן נבחרות?, חברה ורווחה: רבעון לעבודה סוציאלית, 26 (1), 87-109.
- לוי, מ., ארנון, ל., ובר, ר. (2015). ארגז כלים לניהול מתנדבים. ג'וינט ישראל אשלים.
- מנהיגות אזרחית. (2016). שיח משתף בחברה האזרחית: מרחב פעולה משותף לארגוני המגזר השלישי בישראל. הפרק על מבט עדכני על ארגוני החברה האזרחית (עמ' 13 – 21).
- מיזם ההתנדבות הישראלי. (2016). מערך המאגד את התשתיות לקידום ההתנדבות בישראל: המשכיות המיזם – מסמך מדיניות. ג'וינט ישראל.
- מעוז-שי, י., ויעקובי-הורוביץ, מ. (2011). תפקיד המנהל החברתי – תיאוריה ומעשה. שיתופים לקידום החברה האזרחית.
- רשות התאגידים. (2019). שינויים במדיניות הרשם לעניין אישור ניהול תקין - להערות הציבור.
- שרייבר, א., גרוס, ג., ובבילה שמר, י. (2017). הנחיות להתנהלות עמותות בהתאם לחוק העמותות, תש"ם – 1980. רשות התאגידים: רשם העמותות. מהדורה שלישית. (עמ' 12-21).

תכני הקורס על פי נושאים ולוח זמנים:

- 1. מפגש ראשון – 14.5.2019:**

הכרות. הקדמה וסקירה כללית של הקורס. מה מניע אנשים להתארגן? מי יכול להתארגן? מה הן התועלות בעבור היוזמים, הקהילה והחברה?
קריאה: פרק 1 (Organizing) מספרו של Kahn (1991) (עמ' 5-20).
מנהיגות חברתית. תפקידי המנהיגות "המשוגעת לדבר" בהקמת והובלת ההתארגנות.
קריאה: עמ' 1-20 ו- 278-294 מספרם של אוליבר-לומרמן, זילבר ודה שליט (2013).
- 2. מפגש שני – 21.5.2019:**

אלכ"רים, מגזר שלישי ומגזר אזרחי. תפקידי האלכ"רים בחברה. המאפיינים הייחודיים של אלכ"רים ברמה הפנים-ארגונית וברמת הקשר עם הסביבה החיצונית.
קריאה: עמ' 13-21 מהחיבור של מנהיגות אזרחית (2016). עמ' 7-20 מחיבורם של גדרון, לימור וזיכלינסקי (2015).
תהליך התפתחות האלכ"ר - הנחות יסוד. "זירות" חשובות בשלבי ההתפתחות השונים.
קריאה: עמ' 5-13 מספרם של Sharken Simon & Donovan (2003).
- 3. מפגש שלישי – 28.5.2019:**

מעגל החיים של האלכ"ר: משלב "הדמיון וההשראה" עד שלב "הייסוד ובניית המסגרת".
קריאה: עמ' 14-20 מספרם של Sharken Simon & Donovan (2003).
רישום כעמותה. מוסדות העמותה. ניהול תקין – מבוא.
קריאה: עמ' 12-21 מחיבורם של שרייבר, גרוס ובבילה שמר (2017). מסמך רשות התאגידים (2019).
- 4. מפגש רביעי – 25.6.2019:**

חלוקת תחומי אחריות וסמכות בין הוועד המנהל והמנכ"ל (והצוות). את מי צריך הוועד המנהל באלכ"ר לייצג? גישות לבחירת חברי/ות הוועד המנהל.
קריאה: אייניס, דרורי ולסטר לוי (2012). יקוביץ (2006).
- 5. מפגש חמישי – 2.7.2019:**

המנכ"ל באלכ"ר: האתגרים העומדים בפניו, הגדרת תפקיד מיוחדת, ויכולות מרובות הדרושות להצלחה.
קריאה: מעוז-שי ויעקובי-הורוביץ (2011).
- 6. מפגש ששי – 9.7.2019:**

התנדבות ומתנדבים באלכ"ר. ניהול מתנדבים.
קריאה: לוי, ארנון ובר (2015). מיזם ההתנדבות הישראלי (2016).
- 7. מפגש שביעי – 12.7.2019 (יום שישי – 11:30 – 14:30):**

המשך מעגל החיים של האלכ"ר: משלב "הביסוס והצמיחה" עד שלב "הבדיקה העצמית וההתחדשות" - או "הדעיכה".
קריאה: עמ' 21-36 מספרם של Sharken Simon & Donovan (2003).
סינדרום המייסד והבטחת "ממשיכי הדרך".
קריאה: פרק 6 מספרה של Stevens (2002). Santora and Bozer (2015).
- 8. מפגש שמיני – 16.7.2019:**

תכנון אסטרטגי באלכ"ר. מנהיגות ותכנון אסטרטגי באלכ"ר. סיכום הקורס.
קריאה: Brosan and Levin (2017). Bryson (2015).